

АЛЪН СИЛИТОУ ПОЗОРЪТ НА ДЖИМ СКАРФИДЕЙЛ

Превод от английски: Виолета Тицин, —

chitanka.info

Аз лесно се вода и лесно се подвеждам. Реши ли някой да промени мнението ми, заприличвам на ветропоказател. Но има един принцип, на който ще остана верен завинаги. За да изясня мисълта си и да бъде убедителен, на драго сърце ще ви разкажа една дяволски дълга и объркана история.

Джим Скарфидейл.

Не ще успеят никога да ме уверят, че човек не трябва да тръгне по широкия свят, щом стане на петнадесет години. И ти, и всеки друг в тази разкапана страна на надежди и слава би трябвало да имате тази възможност дори и по-рано, но законът не разрешава.

Виждате ли, не може вечно да се държите за полата на майка си, макар че сигурно има много хубавци, на които това им се харесва. Джим Скарфидейл беше един от тях. Той се държа толкова дълго, че в края на краищата не можа да свикне с нищо друго. Мога да се закълна, че когато е опитал да се промени, не е можел вече да различава полата на майка си от жартиерите на жена си, макар че — сигурен съм в това — неговата новоизпечена, почти красива съпруга е набивала в дебелата му глава тази разлика, преди да го върне скимтящ на майка му.

Но аз нямам намерение да бъда такъв. Намеря ли начин да изчезна, ще го сторя, даже ако трябва да обирам газомерите, за да се прехранвам. В училище, вместо да смятам, не откъсвам поглед от атласа, пхнат под чина ми, и чертая пътя, който ще поема, когато му дойде времето (с географска карта, откъсната от атласа и сгъната в задния ми джоб), с колело до Дерби, автобус до Манчестър, влак до Глазгоу, с временно открадната кола до Единбург и най-сетне на „автостоп“ до Лондон. Не мога да се откъсна от тези карти с техните червени пътища, кафяви хълмове, странни, незнайни градове — та не е за чудене, че не мога да пресметна две и две. (Да, знаей, че всички градове са еднакви, когато ги сравняваш. Същите общежития, пълни с крадци, готови да ти грабнат и последния грош, само ако им се оставиш; същите фабрики, където кипи работа, ако успееш да стигнеш до нея; същите плесенявали дворове и къщи, пълни с молци и хлебарки, когато нощем светнеш внезапно; и все пак, макар и еднакви, те се различават по много неща и никой не може да го отрече.)

Джим Скарфидейл живееше със своето „майче“ до нас, в една къща съвсем като нашата, само че много по-близо до фабриката за

велосипеди — просто залепена до нея. Чудех се как понасят шума, който се чуваше. Все едно, че се намираха в самата фабрика, защото шумът беше убийствен. Веднъж влязох в къщата, за да кажа на госпожа Скарфидейл, че господин Тейлър от магазина иска да говори с нея за седмичната ѝ поръчка на продукти. Докато стоях там, чувах машините и скрипците на фабриката да бухат глухо, железните преси да трещят, сякаш напиреха да нахлуят през стената, за да се разширят и у Скарфидейлови. Не бих се учудил ни най-малко, ако и този шум е допринесъл толкова, колкото „майчето“, за да тръгне Джим по онзи път.

Майката на Джим беше едра жена, татарка, цял великан. Тя поддържаше къщата си чиста и спретната като кутийка и тъпчеше Джим с ирландско задушено^[1] и варен пудинг. Беше жена, „която умееше да се справя“ — това означаваше, че обикновено постига исканото и знае, че онова, което иска, е нейно право. Мъжът ѝ си изкашлял дробовете и умрял от охтика малко след раждането на Джим. Госпожа Скарфидейл трябвало да постъпи в тютюневата фабрика, за да прехранва себе си и Джим. Застояла се там безброй години и юнашки се борила да свързва двата края през време на безработицата — това ѝ признавам. Джим всякога имаше на гърба си някакъв костюм за в неделя сутрин, което беше дяволски повече, отколкото притежаваше всеки друг съсед. Но въпреки че го хранеше по-добре от нас, той беше дребен. На тринайсет години бях толкова едър, колкото Джим на двайсет и седем (тогава навярно е престанал вече да расте) и все си бях полумъртъв от глад.

Войната беше почнала и в моето семейство се считаше за голям разкош да се натъпчем с волско месо и мармалад от дажбите. Джим не го взеха във войската заради слабото му зрение и „майчето“ беше много доволно, защото баща му се бил нагълтал с отровен газ през Първата световна война. Така Джим остана до своето майче, а това в края на краищата мисля, че беше по-лошо, отколкото ако бе отишъл войник и го бе разкъсала някоя швабска бомба.

Скоро след започването на войната Джим изненада всички ни със своята женитба.

Когато каза на своето майче какво възнамерявал да прави, стана такава тупурдия, че я чухме чак в края на двора. „Майчето“ дори не бе видяло момичето и това „утежнявало положението“ му — крещеше тя.

Да ходел по любов така подло, прикрито и изведнъж да обявел, че ще се жени, без да обели дума преди това! Неблагодарник, след всичко, което направила за него да го отгледа, и то без баща! Представете си колко време е робувала заради него. Представете си! Само си представете! Небеса, трябваше да я чуете! (Ден след ден охлузвала ръцете си на проклетата опаковъчна машина за цигари, вечер се връщала полумъртва от умора и въпреки това започвала да му готви, да го кърпи, да му чисти стаята — страшно било дори само да си помислиш за това!) А сега, какво направил той от благодарност? (Да не я е ограбил, а? — питах се аз в напрегнатите паузи. — Да не е заложил чаршафите и изпил парата или пък е удавил котката и изрязал до корен цветята в саксиите?) Не. Върнал се в къщи и съобщил, че ще се жени — само това. Тя не била против женитбата му. Не. Съвсем не. Разбира се, че не. Защото всеки младеж трябва един ден да се ожени. Но защо не бил довел момичето досега, да го види, да поговори с него? Защо не сторил това? От майка си се срамувал може би? Не я ли смятал достойна да се срещне с неговата избраница? Не желал ли да доведе момата в собствения си дом (Трябваше да чуете как каза „дом“! Кръвта ми замръзна!), който чистела всеки ден от горе до долу. Но може би се срамувал и от къщата си? Или от младата си жена? Да не е от *онези*? Тайнствена история — нищо повече! И отгоре на всичко — не било честно, не, не било. „Мислиш ли, че е честно, Джим? Кажи де? О, може би ти мислиш така, но не и аз, нито който и да е друг.“

За миг тя спря да крещи и да удря по масата и тогава започна мократа част.

— Честно ли е според теб? — хълцаше тя. — След целия ми труд и пот — да те вдигам сутрин за училище, когато беше малък, да те слагам пред овесената каша и бекона, преди да излезеш на снега, облечен с горно палто, каквото другите парцаланковци в двора нямаха, защото бащите и майките им изпиваха паричната помощ за безработни (каза го, наистина го каза, аз слушах от едно място, откъдето и да исках, не можеше да не я чуя, да ослепея, ако тате е изпивал някога даже и пени от помощта — и все пак бяхме полумъртви от глад...).

— Спомням си колко често боледуваше, а пък аз виках доктора — виеше тя. — Спомни си и ти! Не, ти си премного себелюбив, за да си спомниш, и аз те направих такъв от глезотия.

Сълзите спряха.

— Струва ми се, че поне от уважение към благоприличието ти трябваше да ми кажеш, че искаш да се жениш, че си тръгнал с момиче. — Не можеше да разбере как е успял да се изплъзне, не можеше, защото го бе следила непрестанно. — Не трябваше да те пускам два пъти седмично в твоя младежки клуб — закрещя отново тя, разбрала изведнъж къде бе успял да ѝ се изплъзне. — Там е било значи. Бога ми, там! А ти ми разправяше, че играеш на дама и слушаш как момчетата бистрят политика! Политика! Така го наричате, а? За пръв път го чувам! Другояче му викаха по мое време и не звучеше никак красиво. По дяволите! И ти имаш нахалството да стоиш още с палтото си и не обелваш дума, че се отказваш от тази женитба! (Тя не му даваше възможност да проговори!) Как така, Джим, как можа да помислиш за женитба (удар по масата), когато съм била толкова добра към теб? Бедното ми момче, не е дори проумяло какво ми е струвало и как съм работила през тези години, особено след смъртта на твоя беден татко, за да живеем заедно. Но едно ще ти кажа, момчето ми (силен удар по масата и показалецът се закани), ще направиш добре да ми я доведеш, за да я видя, и ако не я бива, пусни я да си върви, нека си потърси някой друг, ако още има такива намерения!

Честна дума, цял треперех, когато слизах от наблюдателния си пост. Аз не бих се държал като Джим, щях да я прасна между очите и да си вдигна чуковете начаса. Джим печелеше хубави пари и можеше да отиде навсякъде. Проклетият му глупак!

Предполагам, че се учудвате как целият двор научи всичко, което бе станало в къщата на Джим онази вечер, и как мога да разкажа дума по дума какво каза майка му. Е, добре, ето как стана: къщата на Джим е много близо до фабриката, а между покрива на фабриката и прозореца на килера им има една издатина, широка колкото двойна стена. Аз съм достатъчно тънък, за да се свия там и да слушам. Прозорецът на килера беше отворен, а също и вратата, която водеше към кухнята, така че можах да чуя всичко, както си беше. И никой в къщата не го разбра. Открих мястото, когато бях на осем години, и се катерех по всичките къщи из двора. Дяволски лесно би било да оберат къщата на Скарфидейлови, само че нищо в нея не си струваше да го свиеш, а освен това и фантетата щяха веднага да ме спипат.

И така, всички узнахме какво бе станало у Скарфидейлови, но онова, което ни изненада, беше, че Джим не се шегуваше и нямаше да

позволи на своето майче да му попречи в женитбата. Бях на своя пост и втората вечер, когато Джим доведе избраницата си да се запознае с неговата нафукана майка. Тя успя да измъкне поне това обещание от него.

Не зная защо, но всички в двора очакваха да видят някакво окаяно гадже от Бесфорд — дебеличко, с изпъкнали очи — от онези неприятни, неопитни и глуповати чудачки, които и на мравката път правят. Но всички ахнаха. И аз също, когато я видях през прозореца на килера. (Госпожа Скарфидейл беше побъркана на тема въздух това ѝ признавам.) Никога не бях чувал някои да говори така изискано — сякаш идеше направо от канцеларията. Това ме накара да помисля, че Джим не е лъгал, когато казваше, че в клуба говорят за политика.

— Добър вечер, госпожо Скарфидейл, — каза тя, като влезе. Очите ѝ блестяха силно, а се държеше така, че веднага си помислих: Тази от рождение си знае какво говори! Чудех се какво ли намира в Джим — може би е открила, неизвестно за нас, че Джим ще получи някакво наследство, или ще спечели на конните състезания. Но не, Джим не беше такъв щастливец. Сигурен бях, че и неговото майче си помисли същото. Никой не подаде ръка.

— Седнете! — каза майката на Джим. Тя се обърна към момичето и за пръв път го погледна право и строго в лицето. — Чувам, че сте искали да се жените за момчето ми?

— Наистина, госпожо Скарфидейл, — каза избраницата, като седна на най-хубавия стол, но вдървено и неудобно, — ще се женим доста скоро. — После опита да се държи по-приятелски, защото Джим ѝ хвърли поглед на кученце. — Името ми е Филис Блънт. Наричайте ме Филис. — Тя погледна Джим и Джим ѝ се усмихна, защото въпреки всичко беше тъй мила към неговото майче. Той продължаваше да се усмихва, сякаш се бе упражнявал цял следобед пред огледалото в клозета на фабриката, където работеше. Филис пак му се усмихна, сякаш се бе усмихвала така през целия си живот. Усмивки наляво и надясно, но те не значеха нищо.

— Това, което трябва да направим най-напред — намеси се по красив и светски начин Джим, — е да вземем пръстени.

Предвиждах как ще се развият събитията. Неговото майче внезапно посиня.

— Да няма *нещо*, а? — избухна тя. — Има ли? — От отвращение се отдръпна от Филис.

— Не съм бременна, ако искате да кажете това — рече Филис.

Госпожа Скарфидейл не можеше да знае, че подслушвам, но се обзалагам, че и двамата помислихме едновременно: „Коя е причината тогава, коя?“ Скоро обаче на мен ми стана ясно, че причина нямаше, поне не такава, каквато бихме измислили ние. Ако тогава и на госпожа Скарфидейл това бе станало ясно, нямаше да избухне голямата разправа, при която всички се нахвърлиха по-яростно от тигри. А може би и бедният Джим нямаше да се ожени така набързо.

— А сега — оплакала се майка му на мама веднъж на двора, месец след женитбата им, — сам си постла леглото, нека си лежи в него, даже ако излезе, че лежи на тръни, както му предказах, че ще стане.

И все пак всички се надяваха, че Джим ще удържи в това легло, защото никой не обичаше такива властни боркини като госпожа Скарфидейл. Не че всеки един в нашия двор не се бе борил и не продължаваше да се бори по един или друг начин. Длъжен си да се бориш, иначе трябва да легнеш и да умреш. Майката на Джим обаче носеше сякаш плакат: „Аз се боря, и то по-добре от всички, защото умея да се боря“. Че е боркиня можеше да отгатнеш от цяла миля и точно това не харесваше никому.

Тя беше права обаче по отношение на момчето си. Някои хора казваха, че го подстрекавала. Джим не остана дълго, където си бе постлал, въпреки че жена му не беше лошо женче. Сега разбирам, че той е трябвало да остане там много по-дълго. След шест месеца си дойде в къщи и когато го видяха да крачи по двора, понесъл един куфар и два книжни вързопа, всички се зачудиха какво ли се е случило. Изглеждаше много жалък, облечен в сватбения си костюм, навярно за да не се измачка в куфара.

— Отлично! — казах си аз. — Ще се върна на поста си и ще открия какво е станало между Джим и неговата културна госпожа. Ако искате да знаете самата истина, ние всички очаквахме той да се върне при майчето си, но все се *надявахме*, че този нещастник няма да го стори. Първите три месеца след женитбата си той почти не навестяваше своето майче и повечето хора казваха, че сигурно се е

настанил добре и женитбата му е понесла. Но аз знаех, че не е така, защото когато някое момче се ожени и е щастливо, то навестява често майка си и баща си. Това е съвсем естествено. А Джим странеше или поне се опитваше да страни, което ми подсказваше, че жена му се опитва с всички средства да го откъсне от „майчето“. След тия първи три месеца той започна да идва все по-често и по-често, вместо да прави обратното. Понякога преспиваше тук. Това показваше, че той и Филис се карат все повече. Последния път, когато си дойде, беше с превързана глава и мека шапка върху нея, като килната встрани корона.

Стигнах поста си, преди Джим да отвори задната врата, и можах да видя как влезе и как го посрещна „майчето“. А тя беше хитра жена, това ѝ признавам. Ако бе премислила хубавичко, можеше да спре хиляди пъти женитбата му. Обзалагам се. Сега нямаше никакви: „Нали ти казах! Трябваше да ме слушаш и нищо нямаше да ти се случи!“ Не, нищо подобно. Тя го целуна и му запари чай — знаеше, че ако добре използва козовете си, той ще остане винаги при нея. Виждаше се колко се радва — не успя да скрие усмивката си, когато взе куфара и пакетите, за да ги отнесе горе в неговата стая, под предлог да оправи леглото му, докато чайникът заври. Остави го да си отдъхне десетина минути, защото разбираше, че точно това му трябва.

Да бяхте видели клетия Джим! Лицето му — зло, изглеждаше на четиридесет и пет години, сякаш току-що пуснат от японски военнопленнически лагер. Бе се втренил като побъркан в една точка на килимчето, така го е зяпал сигурно и като бебе, от гърненцето си... На неговата морда винаги бе изписано някакво страдание — сигурно така се бе родил. Но сега сякаш някакъв невидим чук висеше пред жалкия му циферблат, готов всеки миг да го фрасне по носа. Ако не разбирах какъв загубен глупак е — да се жени за онова сладко гадже, а после да обърка всичко, бих го съжалил от все сърце.

Джим стоя така около четвърт час, мога да се закълна, че не чу нищо от познатите шумове, които аз долавях от стаята му, докато майчето оправяше леглото и подреждаше наоколо. Искаше ми се тя да избърза и се върне по-скоро, но този път „майчето“ добре си знаеше работата и триеше огледалото, и бършеше картините за своето бозайниче.

Най-сетне слезе, грейнала в усмивка, която се мъчеше да прикрие, остави му хляб и сирене на масата, от които той не хапна, а

само обърна три канчета чай. Тя седеше на стола си и го наблюдаваше, сигурна, че все пак добре ще го нахрани.

— Ще ти кажа, майче — започна той веднага щом тя се настани на другия край на масата и се втренчи в него, за да го накара да се раздрънка. — Тези шест месеца бях в ада. И не искам никога да го преживея отново.

Приличаше на рухнал язовир. Всъщност зад челото му нещо се бе пропукало също като по язовирна стена — както сме гледали на кино. Започнал да приказва веднъж, нищо вече не можеше да го удържи.

— Разкажи тогава, момчето ми — каза тя, макар че нямаше нужда да го подканя.

Той се тресеше като желе и понякога едва смогвах да го разбера. Честна дума, не мога да повтора думите на Джим, защото сърцето ми ще се разкъса. И аз наистина го съжалявах, когато започна да разказва:

— Майче — стенеше той и топеше намазано с масло хлебче в чая си, нещо, което, сигурен съм, никога не бе правил пред своята културна госпожа. — Отнасяше се към мене като към куче. Всъщност и кучето е по-добре — има си колиба и по някой оглозган кокал от време на време. В началото всичко вървеше добре, защото, знаеш ли, майче, тя си бе втълпила, че мъжете, които се трудят като мен, са хора добри и честни и такива едни работи. Никога не разбрах дали го беше прочела в някоя книжка или пък бе ходила преди и с други работници, по-различни от мен. Но сигурно го бе чела, защото имаше няколко книжки в къщи, които аз никога не разгледах. А за други мъже в живота си никога не спомена. Казваше, че било истинска наслада да се омъжиш за момък като мен, който се прехранва от труда на ръцете си, защото, ако премислиш, ще видиш, че по света няма много хора, които си изкарват хляба с честен тежък труд. Казваше, че щяла да умре, ако мъжът ѝ бил някакво чиновниче, което лази около шефа си, за да проси повишение. Затова си мислех, че ще върви добре, майче, наистина си мислех, когато говореше така хубаво за мен. Така и фабриката за мрежи ми се виждаше по-хубава и не ми беше много тежко да разнасям шпулите от машина на машина. Бях щастлив с нея и мислех, че и тя е щастлива с мен. В началото се грижеше за мен дори повече, отколкото преди женитбата ни. А когато се връщах вечер, говореше за политика, за книги и за разни други неща, казваше, че светът бил

създаден за такива като мен, че трябвало ние да управляваме, да не го оставяме на шайка хищни капиталистически копелета, които не знаели нищо друго, освен да бърборят като деца и никога не правели нещо полезно за другите.

Но да ти кажа право, майче, вечер след цял ден тежка работа бях премного уморен, за да бистря политика. А тя започваше да разпитва и стана сприхава, щом разбра, че не мога да отговарям на това, което иска да знае. За какво ли не питаше: как съм раснал, за баща ми, за съседите, но аз никога не можах да ѝ разкажа достатъчно за това, което я интересуваше, и така започнахме да се посдърпваме. В началото ми приготвяше закуска и обяд, когато се приберях, имаше винаги хубав топъл чай и чисти дрехи за преобличане. Но после поиска да се къпя всяка вечер и тогава пак се посдърпвахме, защото бях премного уморен да се къпя, а често дори капнал — така че просто не ми се преобличаше. Искаше ми се да си поседя в работните дрехи, да послушам радио и да почета вестника спокойно. Веднъж, когато четях вестник, тя побесня, загдето не съм откъсвал поглед от резултатите на мачовете, и подпали края на вестника с клечка кибрит, а пък аз не го усетих, докато пламъците почти не лизнаха лицето ми. Страшно се изплаших, честна дума, защото тогава все още мислех, че сме щастливи. Тя го обърна на шега и после излезе да ми купи друг вестник, а пък аз повярвах, че всичко е наред и че ми е изиграла само лоша шега. Но наскоро след това, когато слушах конните състезания по радиото, тя каза, че не може да търпи шума, че трябва да слушам нещо по-добро, измъкна щекера и не го включи отново.

Да, в началото беше много добра с мен. Признавам ѝ го. Беше също като тебе, майче, после ѝ омръзна и започна да чете по цял ден. Когато се връщах смъртно уморен за чая, на масата нямаше нищо — само цигари и бонбони. В началото беше много нежна, но после започна да се подиграва и казваше, че не може да ме понася. „Ето го благородния дивак!“ — викаше тя, когато влезех, и още други дълги думи, които не разбирах.

„Къде е чаят ми?“ — я запитвах аз. „Пригответи си го сам!“ — отвръщаше тя. А един ден, когато си взех едно от нейните тофи^[2], запрати машата по мен. Казах ѝ, че съм гладен, но тя ми отговори точно така: „Щом си гладен, долази под масата до мен и ще ти дам

нещичко“. Честна дума, майче, не мога ти каза и половината от станалото, защото не ще искаш да го чуеш.

Ами, помислих аз и си представих ясно как грамадната жена предвкуса това удоволствие.

— Кажи си всичко, момчето ми — каза тя, — кажи, да ти олекне. Вижда се, че ти е дошло много.

— А с какви имена ме наричаше, майче! Косите, ми настръхваха! Никога не бях мислил, че е такава, скоро обаче го открих. Често седеше пред огъня без всякаква дреха, а когато ѝ казвах да се облече, защото някой съсед може да почука, отвърщаше, че само си топлела средството за препитание, заради което получавала храна от благородния дивак. А после започваше така да се смее, че просто се страхувах да мръдна. Станеше ли такава, трябваше да излизам, защото иначе ме замерваше с нещо и можеше да направи пакост. Не зная къде е сега. Прибра си нещата и каза, че не искала никога да ме види отново — в канала да се удавя, пак не я засягало. Много крещеше, че ще замине за Лондон, за да опита истинския живот, и мисля, че е отишла там. Имаше четири лири, десет шилинга и три пенса в купата за сладко на кухненската полица. И те изчезнаха заедно с нея. Сега нищо не разбирам, майче, и не зная какво да правя. Бих искал да живея отново при теб, ако ме приемеш. Ще ти плащам редовно по две лири седмично за наем и ще се грижа за тебе. Не мога да живея повече така, не мога да издържам. Сигурно никога не ще напусна къщата ни след онзи ужас. Ако искаш да се върна, майче, аз ще съм много щастлив. Ще работя здравата за тебе, обещавам ти. Не ще имаш вече тревоги. Край тебе ще се оправя и ще ти се отплатя поне малко, загдето си се борила да ме отгледаш. Онзи ден чух във фабриката, че щели да ме повишават с десет шилинга. Ако ме приемеш, ще направя вноска за ново радио. Приеми ме, майче, защото, вярвай ми, много изстрадах.

А тя така го целуна, че едва не припаднах. После слязох от наблюдателния си пост.

Джим Скарфидейл, старият бозайник, наистина остана. Никога преди не се бе чувствал така щастлив, както когато старата му позволи да остане. А пък ако някой се опиташе да му каже, че е смахнат лигльо, загдето не си вземе четката и бръснача и не се махне, той се кълнеше, че няма вече никакви тревоги. И аз се опитах да му го кажа, но сигурно ме взе за по-луд и от себе си. Майка му си мислеше, че за добро се е

прибрал при нея. Така мислехме и ние, но сме били много далеч, от истината. Само слепец не можеше да види, че това не беше вече Джим отпреди женитбата. Стана замислен, никому не продумваше и дори „майчето“ не можеше да изкопчи от него къде се губи всяка вечер. Лицето му затлъстя и побеля, а рядката му пепеляворуса коса толкова окапа, че след шест месеца той почти олияся. Дори луничките му някак избледняха. Имаше обичай да се промъква в къщи към полунощ, все едно дали беше зиме или лете и никой никога не разбра откъде се връщаше. А пък ако някой му викнеше уж на шега: „Хей, Джим, къде си бил?“ — той се правеше, че нищо не е чул.

Трябва да бяха минали няколко години, когато през една лунна нощ в двора ни дойде едно фанте. Видях го през прозореца на спалнята. Полицаят зави зад ъгъла, а пък аз се смъкнах от прозореца, преди да ме съзре.

— Сега те спипаха — си казах аз, — гдето измъкна ламарината от оная празна къща на улица „Бъкингам“. Трябваше да мислиш повече, шашав нехранимайко (бях си глътнал езика от страх, макар, че сега не разбирам защо). И отгоре на всичко получи три шилинга и шест пенса за тях от Куки. Винаги съм ти казвал, че ще свършиш в Борстал! Ето и фантето иде да те прибере!

Когато подмина къщата ни, още си мислех, че е сбъркал номерата, и всеки миг чаках да се върне. Но не, той търсеше Скарфидейлови. А когато чух чукането на вратата им и разбрах, че този път не е дошъл за мене, изпитах най-голямото щастие в живота си. „Никога вече! — пеех си аз. — Никога вече!“ — щастлив, че се откачих. Нека си държат проклетата тенекия!

Майката на Джим изпищя още щом чу името си.

Дори от къщи можех да я чувам:

— Не е умрял и не е прегазен, нали?

После нищо повече не чух. Но след малко тя мина по двора заедно с фантето. Видях лицето ѝ под крушката. Приличаше на издялано от гранит. Струваше ми се, че ще падне и умре само ако ѝ прошепнеш една дума. Фантето трябваше да я води под ръка.

На сутринта всичко излезе наяве — най-голямото чудо на нашия двор. Прибирали са момчета за кражба чрез взлом, за дезертърство, подпалване на сгради, за ругатни, пиянство, нападение над стари жени, неизплащане на издръжки, неизплащане на големи вноски за

радиоапарати и перални машини, вече препродадени, за браконьерство, злоупотреба, отмъкване на чужди коли, опит за самоубийство, опит за убийство, за оскърбяване чрез действие, джебчийство, ограбване на магазини, измама, фалшифициране на монети, отлъчване от работа, побой и какви ли не още незначителни шегги. Но Джим Скарфидейл извърши нещо, за което не бях чувал дотогава, което не бе ставало поне в нашия двор.

Вършил го месеци наред. Вземал автобуса и кръстосвал града, отивал там, където никой не го познавал. Из тъмните, стари улички причаквал притаен край някоя кръчма момиченца по на десет, единадесет години, които отивали да купят за таткото по пинт бира. Бозайникът Джим се нахвърлял върху им от тъмното си скривалище до някое пусто място, изплашвал ги до смърт и започвал с тях мръсната си игра. Не мога да разбера защо го е правел, не мога и не мога, но е истина и тъкмо заради това го прибраха. Вършил го толкова често, че някой сигурно ще му е погодил капан и една черна нощ го спипали и тикнали на топло за осемнадесет месеца. Да бяхте чули какво му начете съдията! Обзалагам се, че клетият глупак не знаеше накъде да гледа, макар че и някои съдии, според мене, са вършили същото, ако не дори и по-лошо.

— Трябва да ти отнемем свободата. Не само за доброто на малките момичета, но и за твое добро. Хората трябва да бъдат предпазени от такива като тебе, мръсна измет!

След това вече никога не го видяхме в нашия двор, защото, докато да го пуснат, майка му нае къща и намери нова работа в Дерби, за да се заселят там, където никой не ги познаваше. Така мисля аз. Доколкото си спомням, Джим беше единственият момък от нашия двор, за когото писаха нашироко *всички* вестници. Никой не бе предполагал, че той може да се прочуе така, но аз считам, че е празна работа да се прочуе човек с такова нещо.

Ето защо мисля, че никой не бива да се държи за полата на майка си толкова дълго, колкото Джим, защото и той може да тръгне по неговия път. И затова в училище все гледам онзи атлас под чина си, вместо да решавам задачи (нагоре през Дербишаир за Манчестър, после още по-нагоре до Глазгоу през Единбург и пак надолу до Лондон, за да зърна по пътя си мама и тате. Мразя да решавам задачи,

особено когато си помисля, че и без тях вече мога да познавам всичките пари, които бих прибрал от всеки газомер.

- [1] Ирландско задушено — задушено овче месо с лук и картофи.
Б.пр. ↑
- [2] Тофи — бонбон, приготвен от масло и захар. Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.